

Keskus 020 743 2920
Faksi 020 743 2935
www.bdo.fi
www.audiator.fi

BDO Auditor Oy Vat-
tuniemenranta 2
00210 Helsinki

TILINTARKASTAJAN LOPPURAPORTTI 2018

SISÄLLYSLUETTELO

1. Johdanto.....	3
2. Hallinnon laillisuus ja valtuuston päätöksenmukaisuus.....	3
Valtuuston ja hallituksen pöytäkirjat alkuvuodelta.....	3
Talousarvion toteutuminen	3
Alijäämän kattaminen	4
3. Valtionosuudet	4
4. Riskien hallinta, sisäinen valvonta ja konsernivalvonta	4
Sisäisen valvonnan perusteet.....	4
Painopistealueiden riskien hallinta ja sisäinen valvonta	5
Johtopäätökset riskienhallinnasta sekä sisäisestä ja konsernivalvonnasta	5
5. Tilinpäätökseen ja kirjanpitoon liittyvät asiat	5
Tilinpäätös	5
Tuloslaskelma ja rahoituslaskelma	5
Tase.....	7
Muu tilinpäätöksen sisältö	8

1. Johdanto

Pyhäjoen kunnan hallintosäännön 19 §:n mukaan tilintarkastaja ilmoittaa tarkastussuunnitelman toteutumisesta ja tarkastushavainnoistaan tarkastuslautakunnalle sen määrämällä tavalla. Tilintarkastajan vuoden 2018 työohjelman käsittelyn yhteydessä todettiin raportoitavan kaksi kertaa vuoden aikana. Tämä on toinen vuoden 2018 tarkastusta koskeva raportti.

2. Hallinnon laillisuus ja valtuuston päätöksenmukaisuus

Valtuuston ja hallituksen pöytäkirjat alkuvuodelta

Olemme tarkastaneet valtuuston ja hallituksen pöytäkirjat tammi-huhtikuulta 2019 tarkoituksena varmistua tilikauden jälkeistä, olennaisista tapahtumista ja niiden ottamisesta huomioon tilinpäätöksessä. Pöytäkirjoihin ei sisältynyt sellaisia päätöksiä, joilla olisi vaikutusta tilinpäätökseen.

Talousarvion toteutuminen

Käyttötaloudessa on hallinto-, elinkeino- ja perusturvaosaston sekä sivistysosaston sitovuudeksi määritelty toimintakate, teknisen osaston sitovuutena ovat erikseen kokonaismenot ja -tulot. Investointiosassa oli sitovaa investointimenojen netto kuitenkin pitäytyen enintään hankekohtaisessa budjetoinnissa. Tuloslaskelmaosassa vuosikate oli sitovana ja rahoituslaskelmaosassa sitovaa oli lainakannan muutos. Talousarvion noudattamista on tarkasteltu seuraavassa taulukossa.

Talousarvion noudattaminen	
Käyttötalousosa	89 648
Investointiosa	0
Yhteensä	89 648
tuloslaskelmaosa	147 371
rahoitusosa	0
Kaikki yhteensä	237 019

Määrärahoja (sitovuustasomääritystä) on ylitetty yhteensä 237 t€ (edellisenä vuonna 376 t€). Ylityksistä käyttötalousosaan kohdistuu 90 t€ (sivistysosaston menot 57 t€ ja teknisen osaston tulot 33 t€). Tuloslaskelmaosan ylitys johtui sitovan vuosikatteen alitumisesta.

Alijäämän kattaminen

Ylijäämää vuoden 2017 tilinpäätöksessä oli 13,5 M€, vuoden 2018 tilinpäätös on alijäämäinen 2,0 M€. Taloussuunnitelma vuosille 2019-21 on ylijäämäinen 1,0 M€. Johtopäätöksenä voidaan todeta, että tilinpäätöksessä ei ole katettavaa alijäämää ja taloussuunnitelma on kuntalain mukainen.

3. Valtionosuudet

Valtionosuuksia on kirjattu maksatusten mukaisesti yhteensä 10 056 025 euroa. Valtionosuudet vähentyivät 3,6 % edellisestä vuodesta.

Tuet ja avustukset ovat yhteensä 321 t€. Investointien rahoitusosuuksia on tullut rahoituslaskelman mukaan 802 t€. Merkittävin tuki on kirjattu Vanhatien peruskorjaukseen 720 t€.

4. Riskien hallinta, sisäinen valvonta ja konsernivalvonta

Sisäisen valvonnan tarkastuskohteena on ollut painopistealueiden (hallintopalvelut, varhaiskasvatus ja tekninen toimi) sisäinen valvonta sekä sisäisen valvonnan perusteita (omaisuus, sopimukset ja laskutus). Aikaisemmin on jo tarkastettu ja raportoitu sopimuksista.

Sisäisen valvonnan perusteet

Omaisuuksen hallinnan tarkastuksen tavoitteena on varmistaa, että omaisuuden hallinta on asianmukaisesti järjestetty ja prosesseihin sisältyy asianmukaiset kontrollit. Tarkastuksessa käytiin läpi omaisuuden hallintaan ja hankintaan liittyvää ohjeistusta ja käytäntöjä. Ohjeistus on riskien hallinnan ja sisäisen valvonnan ohjeiden hyväksymisen jälkeen ajan tasalla. Kassojen (2 kpl) tarkastusta ei ole säädelty eikä niitä ole tarkastettu, irtaimiston luetteloinnissa sääntelyn mukaiseksi on edelleen kehitettävää.

Tulojen tarkastuksen tavoitteena on varmistaa, että tuottojen kertymiseen ja laskutukseen sisältyy asianmukaiset kontrollit ja tehtävät on asianmukaisesti eriytetty. Tarkastus on rajattu teknisen toimen ja päivähoitomaksujen tarkastukseen. **Teknisen toimen tulojen** tarkastuksesta on raportoitu aikaisemmin kirjanpidon tarkastuksen yhteydessä eikä siinä tullut esille huomautet-

tavaa. Varhaiskasvatuksen laskutuksesta käytiin läpi laskutusprosessia ja tarkastettiin laskutusta lähinnä pääkirjan perusteella sekä verrattiin laskutusta tehtyihin päätöksiin. Laskutuksen osalta ei ole huomauttamista.

Painopistealueiden riskien hallinta ja sisäinen valvonta

Painopistealueiden sisäistä valvontaa on tarkastettu kirjanpidon, päätöksenteon, arvioinnin sekä talousarvion ja sen toteutumisen tarkastuksen yhteydessä. Tarkoituksena on ollut varmistua sisäisen valvonnan asianmukaisuudesta.

Päätöksenteon ja kirjanpidon tarkastuksen yhteydessä tehtyjen havaintojen perusteella sisäisen valvonnan suhteen ei tullut esille raportoitavaa.

Talousarvion toteutumisessa oli painopistealueilla vähäisiä poikkeamia suhteessa talousarvioon. Hallintopalvelujen toimintakate ylittyi 3 t€, varhaiskasvatus 31 t€ ja teknisen toimen tulot alituivat 33 t€.

Toimialojen riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa on mahdollista kehittää systematisoimalla toimialakohtaista riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan selontekoa.

Johtopäätökset riskienhallinnasta sekä sisäisestä ja konsernivalvonnasta

Sisäisen valvonnan, riskien hallinnan ja konsernivalvonnan tarkastusten perusteella ei ole tullut esille yksittäisiä asioita, joita tulisi raportoida kertomuksessa. Kokonaisuus on järjestetty asianmukaisesti.

5. Tilinpäätökseen ja kirjanpitoon liittyvät asiat

Tilinpäätös

Tuloslaskelma ja rahoituslaskelma

Tarkastuksen tavoitteena on varmistaa, että tuloslaskelma on esitetty Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston tuloslaskelmasta antaman yleisohjeen mukaisesti ja että tuottojen ja kulujen jaksotus tilikaudelle on oikein suoritettu.

Toimintakulut ovat kasvaneet 2,2 %. Kuntien toimintamenojen kasvu oli 3,4 % ja kuntien kustannusindeksi on kasvanut 1,7 %, jo-

ten Pyhäjoen kehitys ylittää indeksin, mutta alittaa keskimääräisen muutoksen. Menoista suurin kasvu on henkilöstömenoissa (340 t€, 4,9 %). Prosentuaalisesti suurin kasvu oli muissa toimintakuluissa (163 %, 59 t€) johtuen käyttöomaisuuden myyntitappioista 25 t€ ja muista kuluista 30 t€.

Tuotot ovat kasvaneet 2,0 % ja niistä erityisesti myyntituotot (30,5 %, 167 t€). Kasvu johtui muista liiketoiminnan tuotoista, joita ovat kasvattaneet metsänmyynti ja jakokunnan korvaukset. Maksutuotot ovat vastaavasti vähentyneet 191 t€ (15,1 %) lähinnä rakennusvalvontamaksuista johtuen.

Toimintakate kasvoi 591 t€ (2,9 %, koko maan kasvu oli 3,8 %). Verotulot kasvoivat 293 t€ ja valtionosuudet vähentyivät 375 t€. Lisäksi rahoituserien nettomuutos oli 482 t€, joten vuosikate vähentyi edellisestä vuodesta noin 1,1 M€. Vuosikate ei riittänyt poistoihin (vuosikate/poistot 25 %) eikä investointeihin (tulorahoitus 28 %). Tulosta heikensivät lisäksi lisäpoistot, minkä johdosta alijäämä on 2,0 M€.

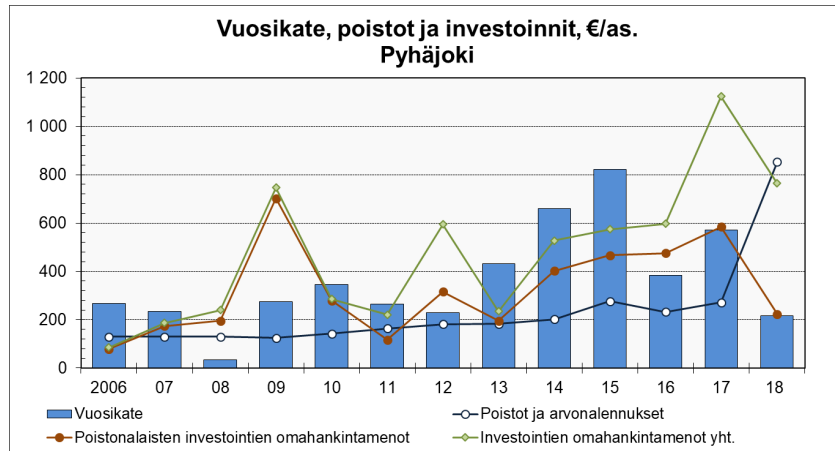
Yhteenvedo tulos- ja rahoituslaskelman tunnusluvusta on esitetty seuraavassa taulukossa.

Tulos- ja rahoituslaskelman tunnusluvut	2015	2016	2017	2018	koko maa ¹
Vuosikate euroa/asukas	821	385	571	216	384
Vuosikate % poistoista	297	166	211	25	99
Investointien tulorahoitus %	143	64	51	28	67
Toim. ja inv. rahavirran kertymä 5 vuodelta, e/as	472	218	126	-684	-254
Kassan riittävyys, pv	119	114	101	97	32

Pyhäjoen tunnusluvut olivat keskimääräistä heikompia vuonna 2018 maksuvalmiutta lukuun ottamatta. Kaikkien tunnuslukujen kehityssuunta oli heikkenevä.

Pyhäjoen kunnan vuosikatteen riittävyyttä on tarkasteltu seuraavassa kuviossa.

¹ Koko maan tiedot perustuvat ennakkotietoihin tai edellisen vuoden perusteella arvioituihin tietoihin

Vuosikate on ollut riittävä sekä investointeihin että poistoihin viimeksi 2013-15, jolloin talouskehitykseen vaikuttivat poikkeavat tulo-rahoituksen erät. Vuosina 2016-7 normalisoitunut vuosikate ei enää riittänyt investointeihin ja vuona 2018 vielä kärjistyy edellisen vuoden kehitys. Poikkeuksellista vuosina 2017-18 on poistonalaisten investointien ja muiden investointien välinen ero, mikä johtuu siitä, että merkittävä osa investoinneista kohdistui maatalouteen ja osakkeisiin.

Tase

Yhteenveto taseen tunnusluvuista on esitetty seuraavassa taulukossa.

Taseen tunnusluvut	2015	2016	2017	2018	koko maa
Omavaraisuus %	60,6	61,5	59,8	55,7	56
Velat ja vastuut % käytötuloista (suht. velka)	48,6	50,1	55,0	59,4	60
Lainakanta/asukas	2910	2932	3212	3338	3052
Kertynyt ylijäämä/as.	3758	3939	4237	3658	2100

Velkaantumista kuvaavat tunnusluvut heikkenivät edellisen vuoden tapaan etenkin suhteellisen velkaantuneisuuden osalta.

Taseesta teimme lisäksi seuraavia havaintoja.

- rahoitusarvopapereihin sisältyvissä Osuuspankin sijoituksissa on 9 766 € liikaa.

Muu tilinpäätöksen sisältö

Konsernin oman pääoman kierrossa oli epäjatkuvuutta, joka ei ollut kuitenkaan olennainen. Liitetietojen esittämistapaa muuttamien tietojen osalta ohjeistettiin muuttamaan.

Pyhäjoella 16. toukokuuta 2019

BDO Audiator Oy
Tilintarkastusyhteisö

Risto Hyvönen JHT, HT

Jakelu: Tarkastuslautakunta
Kunnanhallitus